

ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИНИ ЯНГИ БОСҚИЧИДА МИЛЛИЙ
ЎЗЛИКНИ АНГЛАШ ВА ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ
АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

ДАВИДОВ УМИДЖОН

тадқиқотчи, ЎЗМУ

Crossref doi: <https://doi.org/10.37547/ot/vol-01issue-02-18>

Аннотация. *Ғарб оммавий маданиятининг ҳар бир давлатга кириб бориши натижасида миллий ўзликни англаш, маънавият, ахлоқ, миллий қадриятлар тизимида кўплаб муаммоларни кельтириб чиқармоқда. Бундай долзарб муаммоларни ҳал қилишида одамларнинг онги, дунёқараши, тафаккур шакли, билим савиясини ўзгартириш лозим. Энг муҳими, ҳар бир мамлакат ўзининг ёши авлодини ана шундай зарарли ва хавфли ғоялардан ҳимоя қилиши зарур. Биз ўз маънавий хавфсизлигимизни ўзимиз таъминлашимиз лозим. Минтақамизда маънавий хавфсизликни таъминлаш заруриятининг сабабларидан бири шундан иборатки, бозор иқтисодиёти чет эл сармоялари, замонавий техника ва технология, бозорни шакллантириш усуллари билан бир қаторда мамлакатимизга ўзининг маданияти, турмуш тарзи, дунёқараши ва тасавурларини ҳам олиб кирмоқда.*

Мазкур мақолада Ўзбекистон тараққиётини янги босқичида миллий ўзликни англаш ва хавфсизлигини таъминлашнинг асосий йўналишларидан бири ёшларнинг маънавий-маърифий жиҳатдан миллий ўзлигини англай олиши, маънавий таҳдидларга қарши кураша олиши қобилиятини янада ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган.

Таянч сўз ва иборалар: *давлат, ёшлар, миллий-маънавий хавфсизлик, маданият, миллий ўзлигини англаш, таҳдидлар, тарих, мафкура, таълим-тарбия.*

Аннотация. *В результате проникновения западной массовой культуры в каждую страну возникает множество проблем в национальной идентичности, духовности, нравственности, национальной системе ценностей. Для решения столь насущных проблем необходимо изменить сознание людей, мировоззрение, образ мышления, уровень знаний. Самое главное, каждая страна должна защитить свое молодое поколение от таких вредных и опасных идей. Мы должны обеспечить собственную духовную безопасность. Одной из причин необходимости обеспечения нравственной безопасности в нашем регионе является то, что рыночная экономика, наряду с иностранными инвестициями, современной техникой и технологиями, методами формирования рынка, привносит в нашу страну свою культуру, образ жизни, мировоззрение и воображение.*

В данной статье одно из основных направлений национального самосознания и безопасности на новом этапе развития Узбекистана сосредоточено на вопросах повышения способности молодежи понимать свою национальную идентичность с духовно-просветительской точки зрения, борьба с моральными угрозами.

Опорные слова и выражения: *государство, молодежь, национально-духовная безопасность, культура, национальное самосознание, угрозы, история, идеология, образование.*

Abstract. *As a result of the penetration of Western mass culture into every country, many problems arise in national identity, spirituality, morality, and the national system of values. To solve such urgent problems, it is necessary to change people's consciousness, worldview, way of thinking, level of knowledge. Most importantly, every country must protect its young generation from such harmful and dangerous ideas. We must ensure our own spiritual security. One of the reasons for the need to ensure moral security in our region is that the market economy, along with foreign investment, modern technology and market formation methods, brings its culture, lifestyle, worldview and imagination to our country.*

In this article, one of the main directions of national self-consciousness and security at a new stage in the development of Uzbekistan is focused on increasing the ability of young people to understand their national identity from a spiritual and educational point of view, the fight against moral threats.

Keywords and expressions: *state, youth, national and spiritual security, culture, national identity, threats, history, ideology, education.*

Кириш. Ҳар бир халқнинг тарихий ривожланиш босқичида миллий ўзликни англаш, миллий тикланиш ва миллий юксалиш, тараққиёти жараёнларида муҳим ўрин тутиб, шахс ва жамиятнинг маънавий камолотида, фуқаролик жамиятининг моддий-маънавий асосларини мустаҳкамлашда улкан аҳамият касб этади. Миллий ўзликни англаш ҳар бир миллат маънавий камолотининг муҳим белгисидир. Миллий ўзликни англаш миллатнинг ўз тарихи, маданияти, миллий қадриятларини билиши, миллий урф-одат ва анъаналарини эъзозлаши, аждодларининг маънавий меросидан баҳраманд бўлган ҳолда уни асраб-авайлаб келажак авлодга қолдириши каби хусусиятлар тушунилади.

Бугунги кунда ёшларда онгида миллий-маънавий хавфсизлик маданиятини шакллантириш масаласи – бу ўзбек миллати руҳиятини, маънавий салоҳияти ва иродасини ифода қилиб, улкан давлатчилик маданиятини кенг тарғиб этиш билан боғлиқ вазифаларни қамраб олади. Айни пайтда, маънавий хавфсизлик тарихий жараёнлардан шаклланиб келган ахлоқий қадриятлар орқали жамият ва унинг маданиятини сақлашга қаратилган яхлит тизимлар ҳосиласини ифода қилади. Ёшларни давр юкини зиммасига олишга кодир бўлган баркамол инсон қилиб вояга етказиш, уларнинг таълим-тарбияси эса стратегик аҳамиятга молик масалалар сифатида эътироф этилади. Уларга замон талаблари асосида пухта билим олиши, касб-ҳунар эгаллаши, жамиятда муносиб ўрин топиши учун барча шарт-шароитлар яратилган. Зеро, «Миллий маънавият - миллатнинг ўзига хос хусусиятлари, анъана, урф-одатлар, қадриятлар ва менталитетини ўзида акс эттирувчи, унинг «мен»лигини кўрсатувчи, ўзлигини белгиловчи интеллектуал-руҳий қудрати ва уни тараққиётга етакловчи ботиний салоҳиятдир».¹

Мақсад ва вазифа. Ёшларнинг маънавияти фақат таълим-тарбия давомида шаклланиб, ҳаракатга келтирувчи кучга айланади. Энг муҳими глобаллашув жараёнида, оммавий маданиятларнинг тажаввузкорлик ҳолатида ўзбек маданияти ва унинг ўзига хослигини сақлаб қолиш, анъанавийлик, авлодлар ворисийлигини таъминлаш ва бунда ёшларни оммавий маданият таълиқидан сақланиш бош масала бўлиб ҳисобланади. Зеро, глобализмнинг шиддатли, баъзан бешафқат оқимлари бизни вужудга келиши мумкин бўлган янги ижтимоий иллатлардан огоҳ бўлишимизни тақозо қилади. Бу муаммолар информацион технологик жамиятга ўтиш, маънавий ахборот оқимларининг ортиб бориши, ёшлар тафаккурининг мафкуравий хуружларни ҳазм қилиш ва ижобий хулосалар чиқариш имкониятида намоён бўлмоқда. Бу эскилик билан янгиликлар ўртасидаги тўқнашув, жамиятда янги маънавий қарашларнинг вужудга келиши, моддий имкониятларнинг маънавий олам ўртасидаги зиддиятларида ифодаланади. Шу тариқа ёшлар икки олам ўртасида ўзи учун, жамият учун устувор ахлоқий мезонлар танлови доирасида ўзлигини излайди, ўзини ифода қилиш имкониятларини ахтаради.

Бизнинг фикримизча, маънавий-мафкуравий тарбия узлуксиз давом этадиган таълим-тарбия жараёнидир. Бу ёндашувлардан аллақачон воз кечиш вақти келган. Замонавий жамиятнинг маънавий-мафкуравий хавфсизлик тизими, бу – тарихий ривожланиш жараёнида муайян миллатнинг тарихи, руҳияти, илмий-маънавий салоҳияти ва мақсад, ғоялар тизимини, сиёсий иродасини ифода қилади. Миллат маънавияти, фуқароларнинг руҳияти, миллий идентификацияси, унинг дини, ҳаётий орзу ситаклари, мақсадлари, ва хоказолар тўғрисидаги қарашлар мажмуасидир. Маънавий хавфсизлик масаласи муайян миллатнинг ўтимиши,

¹ С. Отамуратов. Глобаллашув ва миллий-маънавий хавфсизлик. - Т. «O`zbekiston», 2013.-Б.164

бугунги куни, келажакки мавжудлиги, яшовчанлигини белгиловчи муҳим омил сифатида кўришимиз мумкин. У ўзида барча ахлоқий, маданий, диний, миллий қадриятлар асосида давлат ва жамиятнинг келажаккини сақлашга қаратилган яхлит ижтимоий-сиёсий тизимлардан ташкил топган.

Ҳозирги кунда террорчилик, диний экстремизм, ваҳҳобизм, ақидапарастлик жиддий эътиборни тортмоқда. “Дунёда терроризм таҳдидлари айниқса, сўнгги йилларда кучайиб бораётгани, уларга қарши асосан куч ишлатиш йўли билан курашиш усули ўзини оқламаётганидан далолат беради. Бу борада кўп ҳолларда таҳдидларни келтириб чиқараётган асосий сабаблар билан эмас, балки уларнинг оқибатларига қарши курашиш билангина чекланиб қолинмоқда. Халқаро терроризм ва экстремизмнинг илдизини бошқа омиллар билан бирга, жаҳолат ва мурасасизлик ташкил этмоқда.

Бугунги кунда бундай оқим ва ҳаракатларининг хавф солаётганлиги шундан иборатки, улар исломни қайта тиклаш баҳонаси билан сиёсий қўпуровчилик, сиёсий зўравонликни кучайтирмоқдалар. Интернет тармоғида деярли барча радикал ислом ташкилотларининг сайтлари бор. Уларда жиҳод ғоялари, Ғарбга қарши ҳамда ислом мамлакатларидаги Исломдан чекинганликда айбланаётган ҳукмрон тузумларга қарши кураш ғоялари тарқатилмоқда. Ўзбекистонда маънавий хавфсизликни таъминлаш – давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш, келажакка ишонч билан қадам қўйиш, янги демократик давлат фуқаролик жамияти куриш йўлидаги муҳим шартлардан биридир. Мамлакатимизда миллий-маънавий хавфсизлик маданиятини шакллантириш, ёшларимизнинг маънавий-мафкуравий тарбиясини амалга ошириш давлат ва жамиятимизнинг асосий мақсад ва вазифага айланди.

Усуллар: Мақолани тайёрлашда тарихийлик, объективлик, анализ-синтез, индукция, дедукция ва умумлаштириш каби методлардан фойдаланилди.

Натижалар ва мулоҳаза: Фикримизча, Ўзбекистон тараққиётини янги босқичида миллий ўзликни англаш ва хавфсизлигини таъминлашнинг асосий йўналишларидан бир бу – ёшларнинг маънавий-мафкуравий тарбиясидир.

Маънавий-мафкуравий тарбия фарзандлар онги ва тушунчалари тизимида ҳаёт ҳақидаги фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий, диний, эстетик, ахлоқий, бадиий, касбий қарашларни миллий ўзликни англаш руҳида шакллантиришнинг ижтимоий, сиёсий, педагогик жараёнларни ўз ичига олади. Шунинг учун ёшларнинг маънавий-мафкуравий тарбияси билан шуғилланиши давлат ва жамият олдида турган долзарб вазифалардан бир ҳисобланади.

Кўп ҳолларда, шарқона ахлоқ-одоб қоидаларини, юксак маънавият ва бой маданиятимизни, қадриятларимизни қалқон қилиб қўйишимиз керак. Биз маънавий хавфсизлик ҳақида қайғурур эканмиз, энг аввало, ёшларда юксак маънавиятни шакллантиришнинг аҳамияти қанчалик баланд эканлигини тушуниш муҳим аҳамиятга эга. Негаки, маънавияти юксак даражада ривожланган халқ, миллат тараққий этади, келажакка қараб дадил, изчиллик билан қадам босади ва аксинча, маънавий жиҳатдан қашшоқ бўлган мамлакат ёки давлат таназзулга учрайди.

- Фикримизча, ҳозирги кунда жамиятда маънавий-маърифий ишларни олиб боришнинг замонавий методлари қуйидагилар ҳисобланади:

- Анализ-синтез методи орқали давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, фуқаролик жамияти институтлари, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш ва жамоат бирлашмалари ҳамда корхона ва ташкилотларнинг ёшлар учун жамиятда маънавий-маърифий

ишларни олиб боришнинг таҳлили амалга оширилди. Бундан кўзланган асосий мақсад брача ташкилотлар ушбу йўналишдаги фойлатини мониторинг қилиш, мажуд камчиликларни аниқлаш ва баргараф қилиш чора-тадбирларини ишлаб чиқишдан иборат.

- маънавий-мафкуравий тадбирларни ишлаб чиқишда тарихийлик методига таяниш лозим. Яъни таъминлашга йўналтирилган чора-тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш.

- Ёшларимизнинг турли халқларнинг кўп асрлик маданиятига, илмий ва маданий меросига ўрганиш, миллий қадрият, урф-одат, байрам ва анъаналаримизни тиклаш; фуқароларда юксак маънавиятни шакллантириш жараёнини янада чуқурлаштиришда компровистик методдан фойдаланиш орқали маънавий-маърифий ишларнинг олиб борилиш янгича усуллари, самарадорлигини таҳлил қилиш лозим;

Бугунги кунда юртимиз ёшларининг маънавий-маърифий ва маънавий-мафкуравий тарбияси соҳасида қуйидаги ишларни амалга ошириш бўйича ишлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Хусусан:

- аҳолининг, айниқса ёшларнинг маънавий-ахлоқий, диний-маърифий, маданий савиясини ошириш ва унинг доимий равишда ўсиб бораётган интеллектуал, эстетик ва маданий эҳтиёжларини таъминлаш, маънавий-маърифий меросни, урф-одат ва қадриятларни сақлаш, тарғиб қилиш;

- ёшлар орасида соғлом турмуш тарзи, миллатлараро тотувлик, ўзаро меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлашга қаратилган оммавий тадбирларни ўтказиш;

- ёшларда ёт ғояларга қарши мафкуравий иммунитетни мустаҳкамлаш, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, фуқароларда қонунга ҳурмат, ҳуқуқбузарлик ҳолатларига мурасасизлик ҳиссини кучайтиришга қаратилган самарали тарғибот тизимини йўлга қўйиш;

- ёшлар аҳоли орасида диний экстремизм, терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси, ноқонуний миграция, “оммавий маданият” таҳдидларидан огоҳ қилишга қаратилган профилактик маърифий, тарбиявий чора-тадбирларни кучайтириш ва ҳоказолар.

Масаланинг моҳиятини теран очиб беришда Президентимиз Ш.Мирзиёев шундай таъкидлайди, “Кимки маънавият масаласи – бу фақат Маънавият ва маърифат маркази ёки тегишли вазирлик ва идораларнинг иши деб ўйласа, хато қилади. “Маънавият – жамиятдаги барча сиёсий-ижтимоий муносабатларнинг мазмуни ва сифатини белгилайдиган пойдевордир. Бу пойдевор қанча мустаҳкам бўлса, халқимиз ҳам, давлатимиз ҳам шунча кучли бўлади”.¹

Дарҳақиқат, миллатнинг қанчали даражада маънавиятли бўлиши давлатнинг барча соҳалардаги ислоҳотларининг туб моҳиятини ва ривожланиш истиқболини белгилаб беради. Натижада, халқ шу ислоҳотларнинг бевосита иштирокчисига айланади.

Ўзбекистоннинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясининг маънавий тараққиётни таъминлаш ва соҳани янги босқичга олиб чиқиш йўналиши бўйича қуйидаги вазифаларнинг аҳамиятини алоҳида қайд этди:

- мавжуд 12 мингдан зиёд кутубхона имкониятларидан самарали фойдаланиб, китобхонликни оммалаштириш;

---

¹ Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 26 январь куни Ўзбекистоннинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясини белгилаш ҳамда уни жорий йилда амалга ошириш масалалари муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилишдаги нутқи. // <https://uza.uz/> 26.01.2022.

- жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланадиган аҳоли сонини 33 фоизга етказиш;

- мамлакатимизда Олимпия ва Паралимпия ҳаракатини янада ривожлантириш.¹

Нобель мукофоти соҳиблари америкалик иқтисодчи олимлар П.Дуглас ва Р.Солоунинг таъкидлашича, мамлакатларнинг иқтисодий-ижтимоий ривожланиш суръатларида техника, технология, моддий ресурслар билан боғлиқ омиллар 30–35 фоизни, инсон ва унинг интеллектуал салоҳияти билан боғлиқ омиллар эса 65–70 фоизни ташкил қилар экан.

Фикримизча, бу фикр жамият ривожда инсон омили, инсон капитали мавқеининг нақадар юксаклигини, инсон меҳнатининг, айниқса, интеллектуал салоҳиятнинг тараққиёт-даги ўрни нечоғлиқ юқорилигини кўрсатади. Эндиликда, инсон интеллектуал салоҳияти, ақлий имкониятлари, қобилиятлари ва маънавий олами жамият ҳамда давлатнинг ҳар қандай хавф -хатарлардан сақлайди.

Дарҳақиқат, бугунги кунда маҳаллаларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. «Бир зиёли – бир маҳаллага маънавий ҳомий» деган тамойил асосида ҳар бир маҳаллага профессор-ўқитувчи ва таниқли зиёлелар бириктирилди ва маҳаллаларда муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Бизнинг фикримизча, «Бир зиёли – бир маҳаллага маънавий ҳомий» деган тамойил асосида ҳар бир маҳаллада аҳоли ўртасида “фаол фуқаролик позициясини шакллантириш, жамиятда миллий ва умуминсоний қадриятларга асосланган демократик тамойилларни қарор топтириш керак;

- оила, маҳалла, таълим муассасалари ва меҳнат жамоаларида ижтимоий-маънавий муҳитни ўрганиш ва соғломлаштиришга қаратилган фаолиятда иштирок этиш “маҳалла–туман–вилоят–республика” принципи асосида ҳудудлар кесимидаги ижтимоий-маънавий муҳит харитасини шакллантириш, бу жараёнга замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш лозим;

- Ҳар бир маҳалла “Жаҳолатга қарши маърифат” ғояси асосида жамиятда узлуксиз маънавий-маърифий тарбия ва тарғибот-ташвиқот ишларини ташкил этишнинг стратегик йўналишлари, таъсирчан, креатив ва инновацион услубларини ишлаб чиқиш лозим;

- тинчлик ва осойишталикка, мамлакатимизнинг барқарор тараққиётига, қадрият ва урф-одатларга ҳамда инсонпарварлик ғояларига хавф солувчи турли ички ва ташқи таҳдидларга қарши самарали тарғибот ишларини олиб бориш;

- аҳолининг ижтимоий-маънавий ҳаётида бунёдкорлик ғояларини кучайтириш, диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувлик муҳитини янада мустаҳкамлаш.

Фикримизча юқоридагиларнинг барчаси мамлакатимизда маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини янада ошириш, ёшларнинг интеллектуал салоҳияти ва дунёқарашини юксалтиришга, мафкуравий иммунитетини мустаҳкамлашга доир чора-тадбирларни ишлаб чиқишга ёрдам беради.

2019 йилда қабул қилинган “Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг

---

¹ Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 26 январь куни Ўзбекистоннинг 2022-2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясини белгилаш ҳамда уни жорий йилда амалга ошириш масалалари муҳокамаси юзасидан видеоселектор йиғилишдаги нутқи. // <https://uza.uz/> 26.01.2022.

қарорига биноан Республика Маънавият ва маърифат маркази томонидан қуйидаги ишлар белгилаб берилган. Хусусан:

а) Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва “Оила” илмий-амалий тадқиқот маркази билан биргаликда “Узлуксиз маънавий тарбия концепцияси” лойиҳасини ишлаб чиқиш:

- маънавий тарбияни баҳолашнинг илмий асосланган индикаторлари;
- бола тарбиясида миллий тарбия методлари ва замонавий педагогиканинг илғор ютуқларидан самарали фойдаланиш шакллари;
- маънавий тарбияни шакллантиришда оила, таълим муассасалари, маҳалла, оммавий ахборот воситалари ва бошқа ижтимоий тузилмалар ўртасида самарали ҳамкорликни ўрнатиш механизмлари;
- тарбияланувчилар билан бирга тарбиячиларнинг ҳам билими ва малакасини мунтазам ошириб боришни назарда тутувчи узлуксиз маънавий тарбия тизими;
- маънавий тарбияни шакллантиришнинг ҳомиладорлик давридан бошланиши ва тарбиянинг ҳар бир босқичдаги ўзига хос хусусиятлари;
- маънавий тарбиянинг тадрижий ривожланиш ва узлуксизлик тамойилларига асосланиши;¹

Президентнинг ушбу қароридан келиб ичқадиган вазифалардан бири бу – мамлакатимизда маънавий-маърифий ишларни олиб боришнинг замонавий механизмлари ишлаб чиқиш талаб этилмоқда. Биз учун айниқса маънавий тарбияни баҳолашнинг илмий асосланган индикаторлари ҳамда бола тарбиясида миллий тарбия методлари ва замонавий педагогиканинг илғор ютуқларидан самарали фойдаланиш шакллари муҳим аҳамият касб этади. Чунки, маънавий тарбияни баҳолашнинг илмий асосланган индикаторлари ҳал ҳанузгача илмий тадқиқотлар асосида ўрганилмаган.

Шу нуқтаи назардан, бугунги кунда маънавий тарбияни индикаторлари ҳамда бола тарбиясида миллий тарбия методлари ва замонавий педагогиканинг илғор ютуқлари фойдаланиш мақсадида аввало оилада боланинг характери, табиати ва дунёқарашини белгилайдиган маънавий мезон ва қарашлар – яхшилик ва эзгулик, олижаноблик ва меҳр-оқибат, ор-номус ва андиша каби муқаддас тушунчаларнинг пойдевори оила шароитида қарор топишга ҳаракат қилишимиз керак.

Хулоса. Маълумки, оиланинг энг муҳим вазифаларидан бири – тарбиядир. Бу борада фарзанд ота-онадан фақат ирсий хусусиятларнигина олмайди, балки улардаги хатти-ҳаракат, одоб-ахлоқ қоидаларини ҳам эгаллаб боради. Боланинг маънавий-мафқуравий тарбияси оиладан бошланади. Ота-она ўртасидаги ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, ҳалоллик, поклик, меҳнатсеварлик, инсонпарварлик каби қадриятлар ота-она намунаси ва меҳри билан фарзанд хулқи, хатти-ҳаракати мазмунига сингиб боради.

Тадқиқотчи М.Атамуратовнинг таъкидлашича, жамиятда маънавий хавфсизликни таъминлаш борасидаги дунё тажрибаси давлат ва жамият бошқарув тизимида миллий қадриятларга маърифий куч сифатида қараш ва уларнинг таъсирчан технологияларини

---

¹ “Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш бўйичақўшимча чора-тадбирлар тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори 04.05.2019. www.lex.uz.

яратишга қаратилган илмий тадқиқотларни мунтазам татбиқ этиб бориш билан мустаҳкамланади. Президент Шавкат Мирзиёев мазкур муаммоларга баҳо берар экан, “ҳозирги кунда дунё миқёсида бешафқат рақобат, қарама-қаршилик ва зиддиятлар тобора кучайиб, одамзот асрлар давомида амал қилиб келган эътиқодлар, оилавий қадриятларга путур етказмоқда. Мана шундай таҳдидлар инсоният ҳаётида жиддий муаммоларни келтириб чиқараётгани айна ҳақиқат”, дея таъкидлайди. Демак, маънавий хавфсизликни таъминлашга доир илмий ёндашувларни такомиллаштириш зарурати мавжуд.¹

Демак, ёшлар учун тайёрланган маънавий-мафкуравий тадбирларда маънавий-ахлоқий қадриятлардан фойдаланиш, уларни йиғиб тўплаш, китоб устида ишлаш ва бошқа шакл, метод ва воситалар асосида ҳаётдаги намуналарга таянилди. Зеро, таълим-тарбия жараёнида қўлланилган шакл, метод ва воситалар маънавий-маърифий ишларни амалга оширишда ёшлар билимини бойитишга ва таълим-тарбияни улар билан уйғун ҳолда ташкил этишга ёрдам берди. Бу эса қуйидаги ҳолатларда намоён бўлди:

- ёши катталар, устоз-мураббийларга ҳурмат-эҳтиром, ғамхўрлик каби юксак маънавий-ахлоқий қадриятларни янада ривожлантириш.

- меҳнат анъаналарини ҳозирги даврга мос ҳолда ривожлантириш орқали меҳнат тарбияси ва ҳунар ўргатишда авлодлар анъанасини давом эттириш.

- ўзбек халқининг меҳмондўстлик анъаналарини ҳозирги кунда дипломатик алоқалар, бағрикенглик, ҳамжихатлик, дўстлик, ижтимоий ҳамкорлик, миллатлараро тотувлик тамойиллари даражасига кўтариш.

- талаба-ёшларни ҳаёт ва турмуш эстетикасини авайлаб-асрашга йўналтириш орқали уларнинг ахлоқий-эстетик қарашларини халқ амалий санъати, мусиқаси ҳамда халқимизнинг миллий меъморчилик ва бошқа санъат намуналари билан уйғун ривожлантириш.

- ёшларни тарбиялаш, демократик ислоҳотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш жараёнида уларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш;

Маънавий-мафкуравий тарбия тизими ва қадриятларимиз – урф-одат ва анъаналаримизни ўрганиш ва замон руҳига мос равишда давом эттириш.

Хуллас, маънавий-мафкуравий ишлар катта тарбиявий имкониятларга эга бўлиб, улар таълим-тарбияда уйғунлашиб борар экан, бу жараён ёшлар тарбиясида самарали натижалар бериши муқаррар.

---

¹ Атамуратов М. Маънавий хавфсизлик – миллий барқарорлик омили. // 05.04. 2021. International Scientific Journal. № 5. P. 35-42. <http://www.inter-nauka.com>.

